

INTERVJU s potpredsjednikom Vlade i ministrom pravde i ljudskih prava Crne Gore Duškom Markovićem

Savjet za regionalnu saradnju, stjecište ideja, platforma za saradnju i mehanizam koordinacije i razmjene informacija

Poštovani ministre Marković, šta smatrate trenutnim najvećim izazovom u oblasti pravde i unutrašnjih poslova u Jugoistočnoj Evropi?

Najveći izazov sa kojim se trenutno suočavamo u Jugoistočnoj Evropi jeste vladavina prava odnosno primjena zakona kao i prijetnje od organizovanog kriminala i korupcije.

Balkanski specifikum može se dvojako percipirati: i kao otežavajuća okolnost i kao dodatna snaga. O čemu je riječ - Istorija država Jugoistočne Evrope (SEE), njihova jezička i kulturna obilježja i sličnosti, porodični konakti i sveukupne kompleksne veze utiču da se sa organizovanim kriminalom, koji smatram jednim od najvećih globalnih izazova, pa samim tim i izazovom regiona, teže boriti. Međutim, upravo to zajedničko kulturno i historijsko nasljeđe, nepostojanje jezičkih barijera mogu takođe biti dodatni impuls građenju čvrstih institucionalnih veza među državama, tj. dodatni impuls razvoju regionalne i međunarodne saradnje, kao mehanizmu bez alternative, kada je riječ o borbi protiv organizovanog kriminala, korupcije ali i bezbjednosnih izazova današnjice.

Crna Gora ima za cilj da kao demokratska država, ne samo održi, već i unaprijedi oblast pravde, slobode i bezbjednosti. Zbog toga borba protiv organizovanog kriminala nije samo naša evropska agenda već i nacionalni prioritet.

Regionalni strateški dokument (Strategija) o pravdi i unutrašnjim poslovima je strateški obradio glavne prijetnje u regionu, poput borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, borbu protiv nezakonite migracije, povratak izbjeglica, uvođenje održivih poboljšanja u vladavinu prava, itd. Nakon prve godine primjene Strategije, kako Vi ocjenjujete nivo saradnje zemalja učesnica?

Regionalnu saradnju u pomenutoj oblasti ocjenjujem kao uspješnu i intenzivnu. Iako generalna, ova ocjena se zasniva na konkretnim pokazateljima uspješnosti, u vidu rezultata na planu borbe protiv kriminala i korupcije i na planu jačanja vladavine prava i pravne sigurnosti građana.

Međutim, u viziju regionalnog zajedništva u oblasti pravde, slobode i bezbjednosti, a koja je otjelovljena u Regionalnom strateškom dokumentu, smatram da i dalje treba ulagati.

Osnovni preduslov uspješnosti borbe protiv kriminala, pored mjera koje se preduzimaju na unutrašnjem planu u državama, jeste pristupanje i aktivno učestvovanje u relevantnim regionalnim i međunarodnim udruženjima i mrežama, te saradnja u međusobnom pružanju pravne pomoći, bazirana na multilateralnim konvencijama i bilateralnim ugovorima, ali i stalne obuke i usavršavanja.

Kao mehanizam koji bih po rezultatima izdvojio kao najefikasniji, istakao bih **bilateralne ugovore o izručenju** (kojima se predviđa izručenje sopstvenih državljana za krivična djela organizovani kriminal, korupcija i pranje novca). Takve ugovore Crna Gora je zaključila sa Srbijom, Hrvatskom i Makedonijom, ugovor je pripremljen sa Bosnom i Hercegovinom, a otpočeti su i pregovori za potpisivanje ovakvog ugovora sa Kosovom. Ugovori su se pokazali kao dobri alati u borbi protiv kriminala, tako što počinocima teških krivičnih djela sužavaju prostor za djelovanje i bijeg, jer njihovo državljanstvo više nije smetnja za izručenje drugoj državi. Onamo gdje nema bilateralnih ugovora, postoji institut ustupanja krivičnog gonjenja, a ako imamo pravosnažne osude protiv državljana druge države možemo jačati primjenu instituta priznanja i izvršavanja sudskih odluka u državama čiji su državljani. Drugim riječima, u nedostatku bilateralnih i multilateralnih ugovora, ovi instrumenti, iako možda anahroni, efikсни su, tamo gdje postoji povjerenje, politička volja i čvrsta riješenost za primjenu prava.

Crna Gora je potpisala ugovor o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima, koji su osnova za međusobno pružanje pravne pomoći sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom, i ugovore o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima, koji omogućavaju da se kazna izrečena u jednoj državi ugovornici, izvršava u drugoj državi i to sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Hrvatskom.

Ono što bih istakao kao neiscrpni potencijal uspješne borbe protiv ovog izazova i osnovni preduslov efikasnosti postupanja jeste neposredna saradnja između nadležnih organa država regiona. Postoje dobri impulsi sa svih strana, ali ne i koherentni sistemski pristup ovakvoj vrsti komunikacije, čiji je osnovni preduslov povjerenje u sistem druge države i dobra volja.

Kakva je Vaša procjena značaja nedavno usvojenog mehanizma za praćenje i ocjenu primjene Strategije?

Mehanizam za praćenje i ocjenu primjene Strategije **jednako je važan koliko i sama Strategija i njen Akcioni plan**. Intenzivnom saradnjom država SEECP i RCC u proteklom periodu stvoreni su institucionalni i operativni mehanizmi za praćenje i ocjenu primjene ovih dokumenata.

Podsjetiću, bez želje da budem neskroman, da je upravo u Budvi podržana Strategija i Akcioni plan, te da je u skladu sa Budvanskom deklaracijom, formirana Rukovodeća grupa za Regionalnu strategiju pravosuđa i unutrašnjih poslova (SGRS). Članovi Rukovodeće grupe su predstavnici relevantnih institucija Crne Gore i to Ministarstva pravde i ljudskih prava, Ministarstva unutrašnjih poslova, Vrhovnog suda i Vrhovnog državnog tužilaštva. Predstavnici Crne Gore u SGRS redovno prisustvuju sastancima u cilju analize Strategije i Akcionog plana, definisanja prioriteta i daljih aktivnosti.

U institucionalnom smislu važno je napomenuti i Regionalne ekspertske grupe u oblastima pravosudne saradnje u krivičnim i građanskim stvarima, u čijem radu takođe učestvuju predstavnici relevantnih institucija Crne Gore.

Ovi mehanizmi, uz mehanizme monitoringa i evaluacije (M&EM) kao regionalnih monitoring alata za procjenu nivoa regionalne saradnje u oblastima pravosuđa i unutrašnjih poslova,

predstavljaju kvalitetan odgovor izazovima sa kojima se države susrijeću u svojim zajedničkim naporima na jačanju pravde, slobode i bezbjednosti u regionu ali i šire.

Vaše viđenje uloge Savjeta za regionalnu saradnju (RCC-a) u smislu samog iniciranja Regionalnog strateškog dokumenta i praćenja njene primjene?

Crna Gora je posvećena regionalnoj i međunarodnoj saradnji, i kao alatu koji, između ostalog, vodi uspješnosti njenih evropskih i evroatlantskih integracija tako i kao cilju *per se*.

Kao stjecište pojedinačnih napora na ispunjenju ciljeva zadatih Strategijom, kao tačka sticanja ideja, kao platforma za olakšavanje saradnje, kao mehanizam koordinacije i razmjene informacija, Regionalni savjet ima značajnu ulogu. Značajnu ulogu RCC ima i u promociji procesa evropskih integracija, kroz analizu najbolje prakse EU u oblastima pravosuđa i unutrašnjih poslova i definisanje mjera koje će dorinijeti približavanju standardima, mehanizmima i najboljoj praksi EU.

Jedna od naročitih vrijednosti rada Regionalnog savjeta za saradnju je njegova uloga da podržava i prati aktivnosti postojećih regionalnih inicijativa i organizacija, promovišući njihov značaj ali i sprečavajući preklapanja aktivnosti. Ova uloga je posebno značajna imajući u vidu brojne aktivnosti država u cilju bržeg približavanja kriterijumima iz Kopenhagena i standardima koji garantuju punopravno članstvo u Evropskoj uniji.